Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) judecătorul V.Sîrbu
Dosarul nr. 3a-1054/24
2-22176498-02-3a-11092024

D E C I Z I E

24 iunie 2026 municipiul Chişinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componenţa:
Preşedintelui completului, judecătorul Sîrbu Victoria
Judecătorilor Cașcaval Andrei și Bagrin
Lucia
Grefier Jumiga Tamara

examinând în ședință publică apelul declarat de avocatul Vladimir Kovali acționînd în interesele lui Raileanu Viorel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 17 ianuarie 2024, emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Raileanu Viorel către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrativ individuale defavorabile și obligarea autorității publice să efectuieze recalcularea pensiei

A C O N S T A T A T:

Obiectul și temeiurile acțiunii deduse judecății:

La 2 decembrie 2022 Raileanu Viorel s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrativ individuale defavorabile și obligarea autorității publice să efectueze recalcularea pensiei, solicitând în mod concret:

- anularea răspunsului CNAS la nr. R-***** din 22 noiembrie 2022;
- anularea deciziei CTAS Rîșcani cu nr. ***** din 26 august 2022;
- obligarea CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei a lui Raileanu Viorel, cod personal *****, cu achitarea pensiei, reeșind din contribuțiile pentru perioada 6 februarie 2015 și până la 20 mai 2022.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a indicat că reclamantul a activat în organele afacerilor interne până la 30 iunie 2014 apoi a obținut calitatea de pensionar MAI cu calculul cuantumului pensiei de 53%.

La 6 februarie 2015, reclamantul a fost reîncadrat în organele afacerilor interne și a continuat serviciul în cadrul subdiviziunii IGP până la 19 mai 2022.

Astfel, în perioada menționată a continuat să contribuie la fondul de pensii și fondul social, din solda lui lunară fiind reținute contribuțiile în fondul social și cel de pensii.

Relatează că, cu actele ce confirmă prelungirea activității după plecarea la pensie s-a adresat la CTAS Rîșcani în vederea recalculării cuantumului pensiei.

Prin Decizia CTAS Rîșcani cu nr. ***** din 26 august 2022 i-a fost respinsă cererea în recalcularea pensiei din motivul că CTAS Rîșcani consideră că doar beneficiarii de pensie pentru limita de vîrstă, stabilită în condițiile Legii nr. 156/1998 au acest drept, astfel CTAS Rîșcani manifestînd un tratament discriminatoriu față de pensionarii MAI.

Nefiind de acord cu un astfel de răspuns, reclamantul l-a contestat la CNAS, care, fără examinarea fondului cererii, i-a dat un răspuns declarativ care este în contradicție cu solicitarea reclamantului.

Reclamantul a considerat răspunsul CNAS și decizia CTAS neîntemeiate, nefondate și pasibile de a fi declarate ilegale și anulate.

În susținerea pretențiilor sale, reclamantul a notat că de dreptul la reexaminarea pensiei trebuie să se bucure atât beneficiarii pensiei pentru limită de vârstă, cât și ceilalți beneficiari de pensii. Deși în domeniul protecției sociale legislatorul se bucură de o marjă discreționară largă, această competență trebuie exercitată cu respectarea principiilor echității sociale și egalității de tratament.

În acest sens, având în vedere faptul că articolul 33 alin. (1) lit. c) din Legea privind sistemul public de pensii exclude beneficiarii pensiei de dizabilitate de la reexaminarea pensiei, s-a susținut că prevederea contestată instituie un tratament diferențiat nejustificat, eșuând să asigure realizarea unui echilibru corect între principiile concurente.

Conform normelor conținute în Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, reclamantul a făcut referire la jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, menționând Hotărârea nr. 19 din 19 iulie 2016, în care s-a apreciat că pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate prin îndeplinirea unor obligațiuni social importante, fiind sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor.

A subliniat că, având în vedere art. 47 alin. (2) din Constituție, cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr. 156. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic își câștigă dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității.

Dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat, corelativ născându-se obligația statului ca în perioada pasivă a vieții să-i plătească o pensie al cărei cuantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate.

De asemenea, a invocat că dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări, însă o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art. 54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie

proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus – să servească unui interes public legitim.

Punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, pe de altă parte, s-a menționat că acesta din urmă prevalează.

Reclamantul s-a mai referit la Hotărârea Curții Constituționale din 23 septembrie 2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (reexaminarea pensiei de dizabilitate), subliniind că egalitatea în fața legii și a autorităților publice presupune lipsa oricărei discriminări directe sau indirecte. Discriminarea are loc atunci când persoanele aflate în situații asemănătoare sunt tratate în mod diferit sau când cele în situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat în mod obiectiv și rezonabil.

O condiție primordială pentru existența tratamentului diferențiat o reprezintă caracterul comparabil al situațiilor. Privarea persoanelor de dreptul la reexaminarea sau recalcularea pensiei are ca efect inhibarea acestora de a practica o muncă salarizată și îi poate determina să caute locuri de muncă la „negru”, un asemenea caz nerealizând obiectivul gestionării corecte a fondurilor sociale.

A accentuat că reexaminarea sau recalcularea pensiei reprezintă un stimulent pentru continuarea muncii, fiind o măsură aptă să contribuie la realizarea obiectivului legitim urmărit, având în vedere considerente de ordin financiar sau de natură personală (încadrarea într-un mediu societal și ducerea unui mod activ de viață).

Soluția instanței de judecată:

Prin hotărârea din 17 ianuarie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins acțiunea în contencios administrativ înaintată de către Raileanuu Viorel către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea răspunsului CNAS la nr. R-***** din 22.11.22, anularea deciziei CTAS Rîşcani cu nr. ***** din 26.08.2022 şi obligarea CNAS să efectuieze recalcularea cuantumului pensiei a lui Raileanu Viorel, cu achitarea pensiei reeşind din contribuţiile pentru perioada 06.02.2015 şi până la 20.05.2022.

Calea de atac exercitată:

Nefiind de acord cu hotărârea instanţei de fond, la 31 ianuarie 2024, avocatul Kovali Vladimir, în interesele lui Raileanu Viorel, a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 17 ianuarie 2024 a Judecătorie Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cerere de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată. (f. d. 112-113).

Iar, la 16 mai 2024, avocatul Kovali Vladimir a depus cerere de apel motivată.

În motivarea cererii de apel, reprezentantul apelantului, a susținut că, instanţa de judecată eronat a interpretat solicitările apelantului-reclamant.

Or, ultimul a solicitat: a obliga CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei a lui Raileanu Viorel, cod personal *****, cu achitarea pensiei reieșind din contribuțiile pentru perioada 6 februarie 2015 şi pînă la 20 mai 2022.

În acest sens, a comunicat că potrivit art. 61 din Legea nr. 1544/1993: „(1) Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

(2) Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vîrstă, stabilită de legislaţie, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere”.

Astfel, Raileanu Viorel, după obținerea dreptului de pensie pentru vechimea în serviciu, a prelungit relațiile de muncă în organele afacerilor interne şi a mai lucrat perioada de la 6 februarie 2015 pînă la 19 mai 2022, din solda lui lunară fiind reținute contribuțiile în fondul social şi cel de pensii.

În susținerea cererii, apelantul a făcut referire la Hotărârea Curții Constituționale din Republica Moldova nr. 19 din 19 iulie 2016, în care s-a apreciat: „[...] Pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca şi serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligațiuni social importante. Prin natura lor social-juridică primară pensiile sunt sursa principală şi permanentă de subzistență a pensionarilor.

Având în vedere dispozițiile Constituției (art. 47 alin. (2)), cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr. 156-XIV. 56.

Astfel, prin sumele plătite sub forma contribuţiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana practic își câștigă dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivităţii. Dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat.

Corelativ, se naşte obligaţia statului ca în perioada pasivă a vieții individului să-i plătească o pensie al cărei cuantum să fie guvernat de principiul contributivităţii, cele două obligaţii fiind intrinsec şi indisolubil legate.

Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut şi poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reţine că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituţie trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menţionate la art. 54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporţională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere dreptului de proprietate, altfel spus – să servească unui interes public legitim.

Prin urmare, cu referire la interesul public în discuţie, punând în balanţă interesul statului de a stabili anumite termene de apariţie, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, şi dreptul cetăţenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieţi pensia stabilită în condiţiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existenţă, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează".

De asemenea, apelantul a susținut că este eronată concluzia instanței de judecată: „În acest context, instanța de judecată consideră neîntemeiat argumentul reclamantului Raileanu Viorel că fiind reîncadrat în cadrul organelor afacerilor interne după stabilirea pensiei inițiate, i se permite stabilirea şi actualizarea din nou a mărimii pensiei, în baza vechimii acumulate. Aceasta concluzie contravine normelor citate mai sus, or, recalcularea pensiilor stabilite anterior poate avea loc în cazul în care este prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu în organele afacerilor interne, condiție care nu se atestă la caz".

Apelantul-reclamant a precizat că a solicitat recalcularea pensiei în partea măririi ei în funcție de contribuțiile achitate în perioada de după obținerea dreptului de pensie.

A mai indicat apelantul că principiul securității juridice este important pentru statul de drept şi, deşi nu este reglementat legal, acesta este o creație a jurisprudenței.

Acest principiu a fost preluat în practica CtEDO, Curtea constatând într-un caz că legea unui stat național este contrară Convenției, însă arată că pentru situații similare ce s-au desfăşurat în trecut devine incident principiul securității juridice, ceea ce scutește statul de a repune în discuție acte sau situații juridice anterioare pronunțării acestei hotărâri (Marcks c. Belgiei).

În virtutea acestui principiu, jurisprudența trebuie să fie unitară şi constantă; în special la nivelul instanţiei supreme trebuie evitate deciziile contradictorii şi asigurată coerenţa jurisprudenței (Beian c. României). Certitudinea şi predictibilitatea dreptului priveşte aşadar atât legea, cât şi jurisprudența. Dar, atunci când în cauzele care conțin situații de fapt similare și în care sunt aplicabile aceleaşi dispoziții legale se adoptă hotărâri judecătorești diferite, chiar opuse, există o situație de jurisprudență neunitară sau divergență de jurisprudență.

Curtea a arătat că statul de drept are drept componentă esențială încrederea publicului în justiție, iar aceasta este garantată de principiul securităţii raporturilor juridice. Or, existenţa unor hotărâri judecătoreşti diametral opuse ale instanțelor naţionale asupra unor aspecte de fapt și de drept identice poate fi contrară acestui principiu (Păduraru c. României), ceea ce reduce încrederea publicului în justiție (Vinčić ș.a. c. Serbiei şi Muntenegrului).

Practica judiciară uniformă care a fost conturată pe cauze similare cu cea dedusă judecăţii este aptă să confere reclamantului certitudine juridică şi securitate în raporturile juridice sub auspiciile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum şi speranța legitimă ca în situații asemănătoare atitudinea şi tratamentul autorităților publice să fie identică, conduita contrară ar constitui o discriminare inadmisibilă.

Prin urmare, elementele pe care se bazează principiul securității juridice sunt certitudinea şi predictibilitatea dreptului. Acestea sunt necesare pentru a menține încrederea legitimă a cetățenilor în activitatea instanțelor. Jurisprudența clară a instanțelor în sensul confirmării pentru

alte persoane aflate într-o situație similară cu cea a reclamantului a unui drept prevăzut de legislația națională constituie o speranță legitimă (cauza Weissman contra României, 2006).

Totodată, apelantul a evidențiat că Înalta Curte menționează că Articolul 14 din Convenţie combinat cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 garantează că beneficierea de drepturile şi libertățile cunoscute în Convenţie trebuie să fie asigurată fără nicio distincţie, bazată în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenenţă la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Curtea mai relevă că, pe baza articolului 14 din Convenţie, o distincție este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă şi rezonabilă", adică dacă nu urmăreşte un „scop legitim" sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul vizat" (Hotărârea Marckx vs. Belgiei).

Reieşind din cele menționate, apelantul a considerat că prima instanţă nu a supus unei analize minuţioase și nu a verificat circumstanţele menționate, care necesitau a fi examinate prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluţionarea cauzei.

Prin urmare, potrivit argumentelor apelantului, concluziile instanței de fond sunt greşite, iar soluția adoptată neîntemeiată, reieşind din interpretarea eronată a prevederilor legii și neelucidarea circumstanţelor importante pentru soluționarea cauzei, care au fost constatate în şedinţa de judecată.

Poziția intimatului pe marginea apelului:

Partea intimată a fost notificată despre posibilitatea depunerii referinței cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care își întemeiază opinia, precum și probele invocate în susținerea acesteia.

Prin referința Casei Naționale de Asigurări Sociale, din 2 mai 2025, partea intimată a susținut că, potrivit art. 48 al Legii nr. 1544/1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, pensiile militarilor, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, sistemului penitenciar, ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform Hotărârii de Guvern nr. 1427/2016 privind preluarea atribuțiilor de plată a pensiilor și prestațiilor sociale, CNAS efectuează plata pensiilor și prestațiilor sociale începând cu 1 ianuarie 2017, în mărimile stabilite de instituțiile de forță.

CNAS a menționat că, în urma examinării dosarului de pensionare al apelantului, s-a constatat că pensia pentru vechime în muncă a fost stabilită de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova începând cu 28 iunie 2014 în proporție de 53%, vechimea totală în serviciu constituind 22 ani 08 luni 21 zile.

Totodată, ulterior concedierii și stabilirii pensiei primare, începând cu 6 februarie 2015, apelantul s-a reangajat în serviciu, activând până la 20 mai 2022.

Conform prevederilor art. 2 din Legea nr. 1544/1993, militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

De asemenea, norma legislativă stabilește expres momentul apariției dreptului la pensie. Potrivit art. 51 alin. (2) din lege, recalcularea pensiilor pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei în care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei, iar diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.

Totodată, invocând prevederile art. 61 din Legea nr. 1544/1993, CNAS a subliniat că dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu, cu dreptul de a fi recalculată în condițiile legii, iar decizia CTAS Centru nr. ***** din 19 august 2022 privind respingerea cererii de reexaminare a pensiei este perfect legală.

În susținerea argumentelor sale, CNAS a invocat practica judiciară a Curții Supreme de Justiție (cauzele nr. 3ra-10/20 din 28 februarie 2020, nr. 3ra-254/20 din 3 iunie 2020, nr. 3ra-378/20 din 17 iunie 2020, nr. 3ra-579/20 din 17 iunie 2020, nr. 3ra-301/2020 din 24 iunie 2020, nr. 3ra-580/20 din 24 iunie 2020 ș.a.), în care instanța supremă a constatat că art. 61 al Legii nr. 1544/1993 nu este incident pentru recalcularea pensiei în cazurile când o persoană obține o vechime suplimentară în muncă după stabilirea pensiei.

Complementar, CNAS a atras atenția asupra Deciziei Curții Constituționale nr. 21 din 2 martie 2023, prin care a fost declarată inadmisibilă sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993, ridicată de avocatul Vladimir Kovali.

Admisibilitatea apelului:

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului, la 6 aprilie 2026, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cauza de contencios administrativ a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, în mod automat-aleatoriu judecătorului raportor Bagrin Lucia.

În conformitate cu prevederile art. 236 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului.

Potrivit art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanţei de apel.

Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău sediu Rîșcani, a fost pronunțat public la 17 ianuarie 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 31 ianuarie 2024 (f.d. 112-113). Astfel, Completul judiciar a constatat că apelul a fost depus în termenul legal.

Conform art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărârea contestată.

În speță, hotărârea motivată a fost notificată părții apelante la 2 mai 2024, în adresa lui Raileanu Viorel și la 29 aprilie 2024 către avocatul Kovali Vladimir, iar motivarea apelului a fost depusă la 16 mai 2024, adică cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

În astfel de circumstanțe, în temeiul reglementărilor prevăzute la art. 232-233, 236 și 241 din Codul administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ a concluzionat despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a cererii de apel în cauză, motiv din care a purces la examinarea apelului în fond.

Argumentele părților în cadrul judecării apelului:

În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, partea apelantă, Raileanu Viorel și reprezentantul acestuia avocatul Kovali Vladimir, au susținut cererea de apel și au solicitat admiterea în totalitate a cerințelor relatate.

Reprezentantul părții intimate Casa Națională de Asigurări Sociale, nu s-a prezentat în ședința de judecată, citarea fiind respectată, însă a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa.

Aprecierea instanţei de apel:

Audiind explicațiile părților pe dosar, analizând normele procesuale și starea de fapt constatată în privința cererii de apel, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru conchide că apelul este admisibil pentru examinare, dar neîntemeiat, motiv pentru care se impune respingerea cererii de apel, din următoarele considerente.

Cu referire la admisibilitatea acțiunii în contenciosul administrativ:

În conformitate cu art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 17 din Codul administrativ, Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Se reține, că prin acțiunea depusă, Raileanu Viorel a revendicat apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art.17 Cod administrativ, și anume, dreptul la recalcularea pensiei.

În acord cu dispozițiile art. 39 din Codul administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

În conformitate cu art. 189 din Codul administrativ, (1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

În temeiul art. 10 din Codul administrativ, (1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art. 11 din Codul administrativ, (1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

În conformitate cu art. 19 din Codul administrativ, cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Potrivit art. 162 din Codul administrativ, (1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

În conformitate cu art. 208 din Codul administrativ, (1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei elucidate anterior, urmează că, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, reclamantul a respectat procedura prealabilă, în acest sens la 22 septembrie 2022 a fost înregistrată cu nr.R-1919/22 cererea către Casa Națională de Asigurări Sociale (f.d. 6), iar la (f.d 7) este anexat răspunsul autorității.

În conformitate cu art.189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Art. 208 alin. (1) Cod administrativ expres prevede că în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

În temeiul dispozițiilor art. 209 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Din lucrările cauzei și coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, cât și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

Cu referire la fondul acțiunii:

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: respinge apelul.

Potrivit art. 219 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

În acord cu prevederile art. 225 alin. (1) - (2) din Codul administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară (HirroBalani v. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce i-au fost prezentate.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În opinia Completului judiciar, prima instanţă a ţinut cont de aceste deziderate şi a adoptat o hotărâre bazată pe materialul probator administrat și legislația în vigoare, asigurându-se că toate aspectele relevante au fost analizate cu rigurozitate.

Instanța de apel, examinând cauza în limitele motivelor invocate în cererea de apel, în coroborare cu materialele dosarului administrativ și normele de drept aplicabile raportului juridic litigios, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond, constată că soluția adoptată de prima instanță este una legală și întemeiată, iar argumentele invocate de apelant nu sunt de natură să conducă la casarea hotărârii contestate, din următoarele considerente.

Din materialele cauzei rezultă că Raileanu Viorel, la data de 27 iunie 2014 a demisionat din funcție, totodată i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 53 % din suma soldei.

Ulterior, la data de 6 februarie 2015, reclamantul s-a reangajat în organele afacerilor interne și a continuat serviciul în cadrul subdiviziunii IGP pînă la 19 mai 2022.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani nr. ***** din 19.08.2022, s-a respins cererea recalcularea pensiei, în baza p.8, lit.d) a Hotărîrii Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire cu modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea și plată a pensiilor șl indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă șl din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție șl sistemului penitenciar.

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 1919 din 30 septembrie 2022, s-a menținut decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru nr.***** din 19.08.2022 privind respingerea cererii în stabilirea repetată a pensiei.

În examinarea cauzei deduse judecății și stabilirea cadrului normativ aplicabil raportului juridic litigios, Completul specializat reține următoarele dispoziții legale din ***Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993***:

În accepțiunea **art. 1 alin. (1)**, militarii care satisfac serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar şi în organele afacerilor interne.

Corelativ speței, Colegiul judiciar, remarcă că apelantul a beneficiat de stabilirea inițială a pensiei pentru vechime în muncă începând cu 28 iunie 2014, pentru o vechime totală de 22 ani 08 luni 21 zile, valorificându-și pe deplin stagiul aferent primei etape de activitate.

Potrivit **art. 2 alin. (1)**, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Instanța de apel, indică asupra faptului că textul normativ consacră regula că momentul generator al dreptului la pensie este indisolubil legat de încetarea raporturilor de serviciu și trecerea în rezervă sau retragere.

Deși apelantul a fost reîncadrat în organele afacerilor interne la 6 februarie 2015 și a activat până la 19 mai 2022 (respectiv 20 mai 2022), această activitate ulterioară desfășurată după

stabilirea pensiei inițiale nu generează un nou drept de pensie pentru vechime în muncă și nici nu activează un mecanism de reangajare generator al unei a doua pensii sau recalculare.

În corespundere cu **art. 7**, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor, principiu la care Colegiul judiciar atrage atenție fiindcă acesta exclude cumulul sau recalcularea succesivă prin suprapunerea unor stagii noi peste o pensie deja stabilită în baza legislației speciale a militarilor.

Potrivit **art. 13 lit. a)**, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni.

În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, pînă la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform următorului tabel:

de la 1 iulie fiecărui an următoarea vechime în serviciu:

2011 - 20 ani 6 luni;

2012 - 21 ani;

2013 - 21 ani 6 luni; 2014 - 22 ani;

2015 - 22 ani 6 luni; 2016 - 23 ani;

2017 - 23 ani 6 luni; 2018 - 24 ani;

2019 - 24 ani 6 luni și 2020 - 25 ani.

Aplicabil este **art. 14 lit. a)**, potrivit căruia mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii:

-pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vîrstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

Cu privire la aceste norme, Colegiul judiciar, consideră oportun a detalia și a corabora cu materialele cauzei, astfel încât apelantului-reclamant Raileanu Viorel i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă de către Ministerul Afacerilor Interne începând cu 28 iunie 2014, în proporție de 53%, corespunzător unei vechimi totale în serviciu de 22 de ani, 8 luni și 21 de zile.

În acest context, articolul 13 lit. a) stabilește stagiul minim de vechime în serviciu necesar pentru obținerea dreptului la pensie, care pentru anul 2014 era fixat la 22 de ani.

Corespunzător, apelantul și-a valorificat integral acest stagiu la data primei pensionări din 30 iunie 2014, iar ***legea nu prevede posibilitatea ca un stagiu realizat ulterior într-o altă etapă de activitate să fie retroactiv adăugat la formula de calcul a unei pensii deja stabilite***.

Totodată, articolul 14 lit. a) reglementează modul de stabilire a procentului din soldă, ***raportat exclusiv la momentul ieșirii inițiale la pensie.***

Formula prevăzută de acest articol este una de stabilire, iar nu de recalculare dinamică sau continuă.

Deși apelantul a fost reîncadrat în organele afacerilor interne la 6 februarie 2015 și a activat până la 19 mai 2022, perioadă în care au fost reținute contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat, articolele 13 lit. a) și 14 lit. a) nu conțin niciun mecanism juridic care să permită actualizarea sau majorarea cuantumului pensiei ca efect al continuării activității și al achitării de contribuții după acordarea pensiei inițiale.

În acest sens, ***legiuitorul a epuizat criteriile de calcul prin raportare strict la vechimea realizată până la prima eliberare din serviciu, lăsând în afara acestei formule munca prestată în cadrul unor raporturi ulterioare de reangajare.***

Potrivit **art. 48**, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție şi colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

În accepțiunea **art. 49 alin. (1)**, militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ofițerii de protecție şi colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție şi membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale.

Totodată, **relevant este și art. 61**, care reglementează expres că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Analizând prin prisma acestor situații limitative prevăzute de art. 61, Completul specializat reține că apelantul-reclamant Raileanu Viorel nu se încadrează în niciuna dintre cele trei ipoteze expres și exhaustiv reglementate de legiuitor.

Ipoteza recalculării în temeiul documentelor aflate deja la momentul recalculării în organele de pensionare în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi, cauzei nu îi este incidentă, întrucât dosarul de pensie al apelantului a fost definitiv soluționat și epuizat la stabilirea inițială din anul 2014, neexistând o situație de actualizare generală sau de punere în aplicare a unor noi reglementări care să redeschidă stagiile vechi.

În al doilea rând, nu au fost prezentate ulterioar acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei pentru o perioadă precedentă, în limita a 12 luni.

Această excludere decurge din simplul motiv că apelantul nu invocă lipsa unor acte sau erori materiale din vechiul dosar de pensionare, ci solicită în mod distinct valorificarea unei activități de muncă efective prestate ulterior, și anume în perioada cuprinsă între 6 februarie 2015 și 20 mai 2022.

În această perioadă posterioară, apelantul a exercitat din nou atribuții de serviciu în cadrul organelor afacerilor interne și a fost remunerat cu soldă, iar nu a prezentat acte ignorate sau preexistente din trecut care să fi fost omise la stabilirea inițială a pensiei.

Nici ipotezei în care unei persoane din corpul de ofițeri sau de comandă i s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciu, urmând a fi recalculată pensia după trecerea ulterioară în rezervă sau retragere.

Din materialele cauzei rezultă că apelantul nu s-a aflat în situația juridică a prelungirii continue a unui termen de serviciu în cadrul unor raporturi inițiale neîncheiate, ci a fost eliberat din serviciu, obținând calitatea de pensionar MAI încă din 30 iunie 2014.

Ulterior acestei eliberări, la 6 februarie 2015, el a fost reîncadrat printr-un nou angajament într-o etapă distinctă de activitate, o asemenea reangajare subsecventă ieșirii la pensie nefiind reglementată de art. 61 drept temei pentru o nouă recalculare a pensiei pentru vechime în muncă.

Pentru a consolida motivarea și a răspunde direct la argumentele apelantului legate de securitatea raporturilor juridice și dreptul la proprietate, se pot integra următoarele repere din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), aplicabile în mod direct situației de fapt.

Referitor la invocarea de către apelant a încălcării dreptului de proprietate (art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO) și existența unei pretinse „speranțe legitime”, Completul specializat reține că jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului stabilește criterii clare privind domeniul de aplicare al acestor garanții în materia drepturilor de asigurări sociale.

În acest sens, instanța de apel relatează cauza *Klaus și Iouri Radko c. Lituaniei*, *Stec și alții c. Regatului Unit*, ori *Krasnov c. Rusiei*, unde Curtea Europeană a reținut că art. 1 din ***Protocolul nr. 1 nu garantează dreptul de a dobândi o proprietate și nici dreptul la o pensie într-un cuantum determinat sau la un mecanism specific de recalculare a acesteia, dacă un asemenea drept nu este consacrat în mod expres și neechivoc de legislația națională***. Dreptul la pensie devine un bun protejat doar în limitele și condițiile stabilite de legea internă în vigoare la momentul solicitării.

De asemenea, în accepțiunea neadmiterii discriminării, se indică cauza *Carson și alții c. Regatului Unit*, la care Curtea Europeană a subliniat că aplicarea unor reguli distincte de pensionare pentru categorii diferite de asigurați (cum sunt cadrele militare și persoanele din organele afacerilor interne, supuse unui regim special derogatoriu de la dreptul comun) nu constituie o discriminare interzisă de art. 14.

Regimurile speciale de pensionare beneficiază de o marjă largă de apreciere din partea statului în materie de politică socială și bugetară, diferențele de tratament dintre sistemul general de asigurări sociale și sistemul special al organelor de forță fiind bazate pe o justificare obiectivă și rezonabilă.

Astfel, din considerentele menționate şi având în vedere că hotărârea primei instanţe este legală şi întemeiată, iar argumentele invocate de către apelant sunt nefondate şi combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de Raileanu Viorel şi a menţine hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel *****,-

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de avocatul Vladimir Kovali acționînd în interesele lui Raileanuu Viorel.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 17 ianuarie 2024.

Decizia este executorie de la emitere, însă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție. Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Preşedintele completului,
judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Cașcaval Andrei

Bagrin Lucia